

© Pau Iglesias

Quan una ciutat és elegida seu olímpica, ciutat que ha de ser exemple de valors de transformació humana, evolució urbanística i de respecte amb el medi ambient, tots els aspectes socials, institucionals i tècnics han d'anar agafats de la mà. És molta la responsabilitat social, com per no pensar i actuar en benefici dels ciutadans.

Quasi dos anys després dels Jocs Olímpics de Rio de Janeiro 2016, la major part de les instal·lacions olímpiques estan tancades i deteriorades, espais oberts que havien de transformar-se en grans parcs públics no funcionen, la segona àrea d'oci més gran de la ciutat està tancada i les piscines olímpiques on Phelps hi va nedar, estan abandonades i criant mosquits. La frustrada descontaminació de la Baía de Guanabara, les obres de sanejament i recuperació de les 'lagoas' de la Barra da Tijuca i del Jacarepaguá, que s'han quedat a la meitat, la supervivència de només un dels nou projectes ambientals presentats al Pla de Polítiques Públiques, algunes obres de metro aturades, poques línies de VLT (tramvia) executades, carrils bici mal construïts que de tant en tant s'emporten les onades junt amb vides humanes, són algunes de les realitats actuals a la ciutat carioca. Amb aquest trist

panorama obrim el present article.

A la majoria d'arquitectes, entenc que tant a Catalunya com al Brasil, ens apassiona treballar en la millora dels espais públics, en l'evolució del confort en les edificacions i en la connexió eficaç de les infraestructures urbanes. M'atreveiria a dir que ho tenim a l'ADN professional. Què passa llavors quan, en un cas concret, aquests valors no acaben de materialitzar-se en una millora dels equipaments per als ciutadans? On rau l'error? Serà que els arquitectes no hem analitzat bé el present urbà i les necessitats de futur? O la negligència rau en altres mans més administratives?

M'és inevitable pensar en el cas de Barcelona '92. Què va passar per a que una ciutat poc coneguda arreu del món, acabés sent referència internacional, tot i la seva 'petita' dimensió? Què va fer que hi hagués un 'abans' i un 'després'? Tot va encaixar! Des d'una gran entesa institucional, a una gran actuació urbanística i a una gran inversió econòmica (com passa a totes les seus olímpiques, entesa com una 'inversió de futur'). Actuacions com els 35 km d'anells viaris, reduint el trànsit intern quan, abans, els carrers València i Aragó semblaven carreteres, i la rehabilitació de la Ronda Litoral amb platges inèdites on abans hi havia tren i indústries, són clars exemples d'aquesta transformació. Però jo crec que, a més, un dels punts forts d'aquest èxit va ser la gran excitació i participació ciutadana. Quan tot un poble està impregnat d'aquesta energia constructiva, no hi ha obstacle que l'aturi.

Si realment és aquí on rau un dels pilars de l'èxit per a que una ciutat és regeneri constructivament, ens adonem que al Brasil s'hagués hagut d'invertir en projectes i actuacions socials, i fer una anàlisi exhaustiva dels teixits urbans i les seves identitats, abans d'actuar. És evident que als Jocs Olímpics de Rio també hi va haver molta excitació i participació ciutadana, però alguna peça ens falta. Potser aquesta peça té caràcter administratiu amb un excés d'idees utòpiques generades per estudis europeus aplicades a una realitat en que l'immediat té preferència sobre el perdurable. L'exemple de l'Arena do Futuro, construïda amb estructures prefabricades, que hauria de transformar-se en quatre escoles per a barris pobres i que encara no s'ha transformat, ens pot donar pistes de quines peces ens hem deixat pel camí.

Hem d'entendre que, com a arquitectes catalans, la nostra actuació al Brasil ha d'adaptar-se a una realitat social molt més complexa que la nostra. Projectes que a Europa funcionen a la perfecció, al Brasil es queden orfes, per falta de gestió i planificació. Hem d'aguditzar els nostres sentits professionals, entenent la situació i oferint solucions més socials que tècniques. Davant l'evidència de que les classes riques i les pobres estan cada cop més desconnectades, sempre serà positiu que la nostra actuació ajudi a disminuir aquesta distància, encara que sigui amb un petit gest arquitectònic, com la supressió de barreres tant arquitectòniques com urbanístiques.

No puc amagar que la realitat brasilera és difícil, amb tots els seus problemes socials, polítics i econòmics, però el caràcter positiu i alegre dels brasilers, em fa somniar en que algun dia aquest país evolucionarà socialment amb menys diferències entre classes socials i amb partits polítics valents que no els faci por invertir sàviament en benefici de tots els ciutadans i no d'una minoria.

Al 2020, tots els brasilers i els que vivim aquí, a Brasil, tenim una altra oportunitat amb la nominació de Rio de Janeiro com a Capital Mundial de l'Arquitectura pel Consell de la Unió Internacional dels Arquitectes (UIA), tal i com anunciava ja el nostre corresponsal del COAC, Carlos Arribas. Què hem de fer per tal que hi hagi un 'abans' i un 'després'? Que els errors

serveixin per aprendre i que les responsabilitats siguin aplicades amb valors de respecte, coneixement i evolució tant urbana, ambiental com humana.

Pau Iglesias, arquitecte. Corresponsal del COAC a Passo Fundo, Brasil

[1]

Tornar [2]

Copyright@ Col·legi d'Arquitectes de Catalunya : <https://www.arquitectes.cat/ca/mon/rio-2016-i-ara-que?language=ca>

Links:

[1] <https://www.arquitectes.cat/ca/printpdf/printpdf/15803?language=ca>

[2] <https://www.arquitectes.cat/ca/javascript%3Ahistory.back%281%29?language=ca>